

PRÆFATIO.

Mplius est argumentum de *Privilegiis*, quàm ut pro dignitate suâ excultum lucubratiunculæ meæ angustius concludi valeat : etenim si complecti ea omnia, & destinatiùs enodare vellem, quæ de *Privilegiis* in genere, & specie, tum & de eorum excessibus, retorsione, consuetu, interpretatione, deque, cognatis privilegiorum tradunt sacri, profanique Juris Interpretes, sanè campus mihi panderetur, cui emetiendo nec occasio nec tempus suppeterent, nec fortè vires. Igitur ne vagus paler per vastissimum agrum, faciam quidem, ut & publici, & privati Juris, tum canonici, tum civilis placita hinc inde salutare videar, discursui tamen toti sequentia quatuor capita figant limites.

CAPUT I.

De variâ acceptione, naturâ, & divisione Privilegii, deque iis, qui Privilegia concedunt.

I. PRIVILEGIUM latissimè acceptum qualemcunque, & quâcunque de causâ natam prerogativam innuit, quam non solum Jus seu lex, sed natura quoque, & quodvis accidens alii præ alio impertit. tale habet gigas præ nano, Croesus præ Jro, Narcissus præ Mopso, hoc sensu *SENECA* de vitæ tranquil. c. 3. si dicis sapientem
A æquo

æquo animo laturum injuriam, nullum habet privilegium, contingit illi res vulgaris... latè sumtum indigitat jus singulare, quod vel *certis causis &c. rebus* nullo habito personæ respectu, tribuitur, quale datum est causis piis, dotibus, alimentis &c. vel *certo personarum ordini*, extra respectum ad certum quoddam subiectum, statuitur, quale est Clericorum, Militum, Minorum, Mulierum &c. quæ omnia, quamquam privilegia haud propriè sint, eò quod in *privos* (unde privilegii etymon *dist. 3. cap. 3.*) seu in singulas personas non constituentur, latius tamen sumtâ privilegii voce passim hoc nomine solent designari... *strictè* accipitur pro jure, quod in *privatum*, i. e. in certam ac singularem personam constituitur, ut si cui Princeps indulget immunitatem à tributis, & hoc propriè privilegium dicitur, seu constitutio personalis *L. 1. §. 2. ff. de constit.*

II. Equidem latissimum illum, & minùs Juridicum privilegii significatum missum facio, adeò tamen eum hoc loci laxatum volo, ut non solum constitutiones personales, sed & Jus quodcumque singulare (sive illud certam causam, rem, dignitatem, locum &c. sive certum personarum ordinem, sive certum denique individuum à Jure communi eximat) sub hac denominatione includam, ita siquidem fert usus fori in ipsis quoque legibus rationem habens. *sic in L. 196 ff. de R. J. quedam privilegia causæ, quedam personæ esse dicuntur.*

III. Retento igitur hoc laxiori significatu, *Jus singulare L. 16 ff. de leg. constitutio personalis, §. 6. Instit. de J. N. G. prærogativa L. ult. C. de fruct. & lit. expens. beneficium Principis L. 3 ff. de Constit. Princ.* similésque appellationes promiscuè designant privilegium, quod describo ad mentem *H. Grot. de Jure B. & P. Lib. 2. c. 18. §. 4. Jus singulare seu speciale contra Juris universalis, seu communis tenorem certæ rei, vel personæ à summo Imperante æquitatis administrandæ causâ legitimè tributum.*

IV. Potiores privilegii divisiones sunt. (I) Quâ dispescitur in *reale, & personale*, hoc intuitu personæ concessum ei immediatè cohæret, & regulariter cum eâ extinguitur *L. 68. & 196. de R. J. illud rei, causæ, loco &c. ita tribuitur, ut in quemlibet causæ illius Successorem, loci, vel rei legitimum possessorem transeat. L. 1. §. 43. ff. de aquâ quot.*

quot. *Est* datur & mixtum, quod ex singulari Juris dispositione, vel conventione ad hæredes, vel alios transit, ut ut personæ potiùs quàm rei cohæreere videatur; tale est privilegium *competentiæ*, quod ex personâ patris in dotis Judicio condemnati in filios hæredes transit L. 18. per ff. *solut. matrim.* tale & est *restitutionis in integrum*, quod ex personis eorum, qui ipsi in integrum restitui potuere, successoribus competit. L. 6. ff. *de restit. in integ.* Boehm. ad ff. *tit. de constit. Princ.* §. 7. mixta quoque in certo sensu vocari possunt privilegia *corporalia*, quòd illa non solum penes eos maneat, qui de facto corpus constituunt, sed transeant ad Successores Engel b. t. n. 3. (2) In *gratiosum*, & *conventionale*, illud ex merâ concedentis gratiâ fluens faciliùs revocatur; hoc titulo oneroso quæsitum transit ad hæredes acquirentis, nec à concedente ejusve successore, nisi ex causâ prægnante, e. g. ob utilitatem publicam, revocari potest; Superior enim & subditus pacificentes nullo habentur discrimine Grot. *Loc. cit.* C. 14. §. 1. ad *conventionale* reduco *remuneratorium*, cui passim eadem cum illo natura tribuitur. (3) In *perpetuum*, quod sine ullâ limitatione concessum inhæret rei de se perpetuæ, & *temporale*, quod restringitur ad certum tempus, conditionem, qualitatem &c. sic temporale est ad *beneplacitum concedentis*, perpetuum verò ad *beneplacitum Sedis* concessum C. 5. *de rescrip. in 6.* (4) In *clausum in corpore Juris*, & *datum per rescriptum speciale*. contra illud si comparitionem, aliudve quid injungat Judex, impunè ei non paretur c. 5. & 7. X. *de excess. Prælat.* in hoc si privilegium turbare velit Judex, reverenter exhibendum est, cum facti sit, & Judicem latere possit C. 7. h. *in 6.* (5) In privilegium *ultra Jus*, & *contra Jus*, hoc Juri communi vulnus infligit, vergitque communiter in præjudicium tertii, & idè odiosum; illud citra cujusquam præjudicium meram gratiam continet, proceditque de eo L. 3. ff. *de Constit. Princ.* interest inter utrumque & quoad Interpretationem, & quoad amissionem per non usum. De quo latius *infra*.

V. Concedunt privilegia, qui Juris condendi autoritate pollent, namque qui sancit leges generales, is quoque rem, causam, aut personam juris communis tenore eximit, omnibusque generaliter necessitatem imponit, ne tali privilegio maculatum in ejusdem usu

turbent. Unde fuit (1) Summum Pontificem, & Supremum loci cujusque Principem indulgere privilegia contra Jus commune. (2) Concedunt privilegia Hierarchæ, & Principes inferiores, quorum tamen potestas legibus, quas ferre possunt, proportionata sit, oportet. *Zoës, de Constit. Princ. n. 15.* (3) Consuetudo uti irrequisito etiam Principis consensu speciali, legem abrogat, ita magis in parte ei prævalere potest, consequenter & huic eadem tribuenda potestas *Can. 8 C. 9. q. 3.* nec ea neganda est præscriptioni, quæ pro conditione personarum, contra quas, & pro qualitate privilegii, quod quis acquirere, aut extinguere intendit, vel longi temporis est, vel longissimi, vel immemorialis, vel demum anomala. vide *cap. 15. X. h. t. Cap. 1. de præscrip. in 6. L. 10. ff. si Servit. Vind*

VI. In Specie in Imperio Romano - germanico privilegia concedit Imperator, & licet ad ferendam legem universalem Ordinum Imperii consensus (ut conditio sine quâ non, cave dicas, ut causa sociæ) accedat, necesse est. *Instrum. pac. Osnab. § gaudeant 2.*, vi tamen Reservati privilegia concedit etiam extra Comitiam, & inconsultis Imperii statibus *Capit. Leop. §. 44.* quæ vim suam per totum Imperium exerunt. Dumne (1) vergant in detrimentum Imperii (2) dumne pro objecto habeant negotia totum Imperii statum concernentia, uti exigendi, augendive vectigalis, cudendæ monetæ, fruendi voto, & sessione in comitiis Imperii. *Capp. Joseph. art. 20. & Carol. art. 22.* (3) Dumne tendant in præjudicium Superioritatis territorialis statuum, sic, cui Imperator confert dignitatem Principis, aut Comitis cum nec ab obsequio, quo antea suo Principi, vi Superioritatis territorialis, devinciebatur, nec ab oneribus territorialibus eximit, *Cap. Carol. cit. loc. Stryck. in U. M. de constit. Princ. §. 8. & 9.*

VII. Intra territorium potestas eadem, sed territorio & potestati legislativæ proportionalis competit Imperii statibus; ex eodem namque fonte superioritatis territorialis, & legum communium in suis territoriis, & constitutionum specialium seu privilegiorum sanctio promanet modò (1) negotia subditorum privata concernant. (2) Publicam Imperii salutem non offendant. (3) Non derogent privilegiis Imperatorum universalibus, quæ frustra tribueretur universalitas, si per totum,

tum, quâ patet, Imperium suo non gauderent effectu, & hinc privilegium impressorium bibliopolæ ab Imperatore concessum à statu quodam Imperii tolli non posse in thesi certum puto. *Stryck. in U. M. de constit. Princ. §. 11.* Quamvis in hypothesi, quâ aliquis Imperii status grave inde quoad suos subditos incommodum sentire cognosceretur, Imperator privilegii à se concessi executionem non facile usurus sit.

VIII. Nec suprema Imperii Dicasteria, nec Provinciale Principis territorialis, aliive magistratus subalterni privilegia concedunt, ministri enim Juris sunt, non arbitri. . . nec communitas aliqua, nec collegium, nec tribus, uti enim statuta non ferunt, nisi omnino improprie talia, ita nec exemptiones à lege facere possunt, nisi tales, quæ potius conventionis seu pacti, quàm privilegii naturam participant. . . . si magistratui cuidam subalterno, volente ita Principe, Jus statuendi compereret, ille concedendo privilegia nihil alienum à munere suo faceret, sed illud ipsum, quod in Jure statuendi jam tum comprehendebatur; nec enim debet, cui plus licet, quod minus est, non licere *L. 21. ff. de R. J.* pariformiter si cui gratiosa Principis concessio potestatem faceret à Jure communi eximendi, rectè is privilegia concederet, ut ut aliàs Jure statuendi foret destitutus.

CAPUT II.

De Privilegiorum Interpretatione.

I. **I**nterpretatio privilegii nil aliud est, quàm congrua verborum ejus explicatio, quâ fit, ut percipiatur, quid, quantumve sub hoc vel illo privilegio, sub hac vel illâ privilegii specie contineatur, ac comprehendatur. Interpretatio hæc vel *authentica* est, & vim legis habet, æmulatur huic *usualis* & participat virtutem authenticæ. *L. 38. ff. de leg. vel doctrinalis.* hæc si simpliciter secundum verba facta privilegium declarat, *grammatica* vocatur, si privilegiantis mentem ex probabilibus conjecturis, argumentis, & rationibus exponat, *logica* dicitur, quæ iterum vel *extensiva*, si ratio pri-